

Apostoli doctrina, Hæresarchæ quidam magnas excitantur...

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aestheticis, nuperrime Concionatoribus loci ad hoc...

Missa est...

Nihil facilius, simulque difficilius esse videtur, quam...

S. Augustini...

Dederat Deus S. Augustino mentem illustratam, perspicacem...

Mala in...

Sepultus erat S. Augustinus in tenebris erroris, & ut ipse...

stantia pietatis, in quibus Sanctæ Monicæ parentis optime...

Augustinus timidus humanarum scientiarum gloria, ac proprio...

Quemadmodum ars est subterfugis, aridaque superficiele...

Augustinus se ipso plenus volens per inanem superbiam...

Quanti...

In ipse...

Deplorabilis...

Quemad-

Miracula...

Quemadmodum nonnumquam in natura Deus operatur...

Augustini...

Si Mens Augustini tot obices posuit luminibus adeo fulgentibus...

Alta...

Peccatum adeo abolutum in Augustini corde cooperat imperium...

Augustini...

Humilitas Sancto Augustino laudat, ut æternam redderet...

pergisse cupientes, somno victi incidunt rursus in somno...

S. Augustinus incontinenter post conversionem suam expertus...

Præ ceteris autem illud maius robur in Augustini mente obtinuit...

Perfualum nobis esse debet de hac veritate, nihil esse impossibile...

Humilitas Sancto Augustino laudat, ut æternam redderet...

Delicia...

Cogitationes...

Nullus est...

S. Augustinus...

BIBLIOTECA CENTRALIS

firm est, quam celare velle scelus suum. Docet Salvator, quicumque malum operatur, odisse lucem; & in lucem non prodire ne videatur opera sua. Neminem pudet scelera commisisse; sed illa pudet fieri cum opus esset illa coram Deo per humilitatem tegere: nova additur superbia, quae illa celare conatur tunc vero profertur, cum in eminenti loco lumus, ubi putamus nobis esse opus exultatione ad majus rei publicae commodum. *Fleebier.*

Postquam ex libris sacris didicit Augustinus divini Verbi unum cum humana natura, divino exarist amore. Modo extra seipsum raptus, & vi spiritus sui super omnia creata se attollens, feliciter in Creatoris sui sinu conquelescit: modo se in proprio recludens corde, & revocans sublimes cogitationes suas ad suum ipsius cogitationem, & humiles considerationes, usque ad Redemptoris humilitatem descendit. Cum affligeret, magnitudinem, ac Majestatem Dei cogitans, exclamat: Aeterna veritas, ad te suspirio! Tu Deus meus es, & quidquid tu non es, nihil mihi est! Cum abiecit se, commotus sensibus vehementibus tenere gratitudinis ad intuitum Dei facti hominis, exclamat: Ubi video te, Domine indutum me paupertate, & infirmitatibus meis, neque satis erubescere, te satis amare nequeo! Ita se ipsum sine divisione dividens inter Deum, ac Deum ipsum provolvens ad pedes throni illius, & ad Crucis pedes prostratus, altero quidem sua medetur superbia, altero vero amorem suum alit, & in ipso se tanquam orbis quidam flammam, & lumen. Scientia eius parit Garitatem, & ex caritas scientiam, utraque vero humilitate fulcitur. Adorat quod cognoscit, amat quod adorat, & coram hoc suae adorationis, & amoris obiecto se ipsum annihilat. Hoc fuit humilitatis eius argumentum; & super hac virtute suam statuit amorem. *Fleebier.*

Considera- tur status peccatoris ante conversionem suam.

O deplorabilem animae statum peccati vinculis implicite per nos habuit, quos impietate contraxit! Cum tenebris quibus excrucietur, magno recidivorum numero geminatur adeo facta sunt densae, ut radii gratiae acutissimi non nisi sibi aperiant; cum prodive concupiscentiae imperiosa cupitatorum tanta vi trahit voluntatem in malum, ut vix illi super se umbra libertatis languens ad illud evadendum; & anima sub gravi farcina criminis, & premittit, vix, & ne vix quidem valeat oculos attollere in caelum ad petendum auxilium, quod indiget, ut rursus adurgat. In miserum statum hunc Sanctus Augustinus incidit: inordinato voluptatum amoris fatale heresit impedimentum adscerit; spiritus eius carnalis factus, & crassior ex omnibus naturalibus cogitationibus suis nihil reverteretur, quam fallacia lamina, quibus de errore in errorem, & de praecipiti agebatur in praecipit. Talis erat Augustinus, cum Deus quaesivit illum in hac inferiarum abyssi, ubi ejus conversio tanquam impossibilis habebatur. Verum si gratia praevertit Augustinum, Augustini fidelitas fecit, ut de corde suo gratia triumpharet. Et sane nonnulli post plurima praesilia haec reultit victoriam; sed quo pluribus haec illi fecit laboribus, eo majorem inde gloriam percipit. Conversio illius per gradus facta fuit, per intervalla fuit oppugnanda. Adhibenda fuit S. Ambrosii eloquentia, fidissimorum amonitorum correptiones, conscientiae stimuli, sanctae Monachae lacrimae, Alipii sollicitationes; sed quanto magis & gratiae, & cordi Augustini laborandum fuit, eo plura elogia meritis est. Cum maxime implicite esset noxius cupiditatibus, geminatis genitibus orabat Deum, ut se ex hac erueret abyssi, ubi sepultum. Cum furiosus tuebatur errores Manicheorum, semper secretam habebat veritatis affectionem, a qua se longe distare sentiebat, quod ipsum de se in suis Confessionibus testatur. Ubique veritatem quaerebat; ad illam anhelabat; non argumentabatur, nisi ut illam evolveret. Ita Deus remaneat esse conatus illius, cum de tenebris traduces in lumen. *Specimen Orationum Panegyricorum.*

Magnum Dei amorem, quem gratia percipit in corde Augustini, statim se fuit concurrens.

Primus, atque potissimus effectus, quem in anima Augustini post illius conversionem percipit gratia, fuit ardens amor Dei: tunc enim ipsum penituit, quod tam sero amaverit summam pulchritudinem, quae cum sit antiqua, nihilominus semper nova est, quia cum sit aeterna divinitus novitatem cum antiquitate conciliat: *Quam sero te amavi, o tam nova, & tam antiqua pulchritudo!* Et imprecatur est temporis, quod inutiliter insumperat in amore rerum creaturarum, & quo impotenter contemplerat Creatorem: *Ve temporis illi, quod de te non amavi.* Profuitur se non ultra aliquid esse amaturum nisi propter Deum, & Deo contra meliorem esse, si quid amaretur non propter illum: *Minus te amavi quicquam quid, quod propter te non amavi.* (1. 10. Conf. c. 40.) Ita se in impetu amoris sui dicebat Deo: *Quandomam te videbo, quandomam ita felix ero, ut te, lumen bonum, possideam, quod tanto ardore diligo, & quod impatenter concupisco? Fortasse dicit mihi: nemo me videtis, & vides; bonum hoc redimendum est vitiis actura, & nemo unquam simul & vitiis haec, & vitiis vifione percipi potest. Si res ita habet, absceret huius conditionibus subicibus, & moriendi gratiam abs te peto, ut te videam, & videndi te, ut moriar. Eadem cum impatientia cupiebat, & absumeret Caritate, quemadmodum ignis sacrificii olim victimas absenebat. Peribat summa cum sollicitudine, ut ignis sancti amoris cor suum devoraret, ut in ipso nihil ipsius relinqueret, utque penitus illum conderet convertendum in id, quod*

emabat: *Tantum cor meum flamma tua amoris accendat.* Ne mihi parcas, ne quid me in me reliquas. Hi fuerunt extremi conatus teneri amoris, qui flagrabat erga Deum suum totus a se ita mutatus Augustinus, ut integram cuperet fuit ipsius destructionem, ut cum penitus possideret, & ab eo possideri. *P. Senault.*

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Elaborata argumenta continuatio.

In Scriptis huius tantum sollicitudine invenitur, quod non minus laetitia.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

ret tot mala, quae super gregem suum erant proflapsa, Deum deprecatus est, ut ipsum ad se vocare dignaretur. Quae in re videretur caritas eius caritati ipsa, & Jeremiae praeferenda, qui videntes afflictionem populi Dei lacrimas tantum sibi depocunt. Sancti nostri Caritas illam ipsum Apolloniam longius videtur superare; haec quippe satis esse putabat dolere cum dolentibus; illa vero mortem potius optabat, quam intueri calamitates, quibus proximus suus erat obruendus. *P. Odet d'Allier.*

Elaborata argumenta continuatio.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Elaborata argumenta continuatio.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Elaborata argumenta continuatio.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Elaborata argumenta continuatio.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Elaborata argumenta continuatio.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Elaborata argumenta continuatio.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Elaborata argumenta continuatio.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Amor fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur. Amorem fuit ex eo aeterna sapientiam, & nomen est, quod ante quam converteretur.

Elaborata argumenta continuatio.

Elaborata argumenta continuatio.

Elaborata argumenta continuatio.

Elaborata argumenta continuatio.

Divina Providentia, que semper sua invigilat Ecclesia, magnum fecerat Augustinum, ut illum tueretur obiectum illi omnibus hereticis, qui omnia moliebantur, ut in eam scissuras immitterent. Hoc facile videre est ex numero scripturarum illius, ex doctrinae soliditate, atque difficultatibus quas explicavit, et in majorem lucem adduxit. Hoc conjici potest ex numero doctorum operum, quibus complexus est totam Dei scientiam, cuius humana mens par est. Incomparabilia eius scripta id, quod a se, tollantur, et in omnia secula erunt depositum sacrum, & pretiosum mentis scientie, & pietatis Augustini argumentum. Nulla in Ecclesia dignitas, vel munus est, quod non obviet, vel charactere suo, vel laboribus. Hic ille Deo templi atollit; ibi format dignos altibus Ministris, illic reformat communitates, alibi regit eas, in quibus propter eius absentiam tepor. irreprestat, Præfides in Conciliis, decedit in scholis, per zeli suscitavit, & occupationum numerum se ipsum multiplicare videtur. Hic fornavit Fulgentios, Gregorios, Bernardos, Hilarios, & incomparabilis huius Doctoris scripta aque ac Ecclesia hauriunt, et sine semper in illis inveniat, unde se se contra infirmos valeat tueri. *Specimine Orationum Panegyricarum.*

Polgo tot luminata, quibus Sanctus Doctor tricaat, quam primum in omnem terram se effudit. In maximo momenti negotio adhibuit fute in consilium ab Imperii Provinciis, usque remotissimis S. Hieronymus, qui jam pridem esse videbatur Ecclesia Magister, atque Oraculum, pendere vult ab Augustino in difficultibus Sacrorum Bibliorum questionibus. Ab extremo Oriente ad illum scribit, neque cum illi dispartat, nisi ut agnoscat, quantum Augustini ingenium reliquis præstat, atque ut tandem majori cum obsequio, ac reverentia illius adhaerere sententia. Ita eo faculo, quo nullum unquam doctus, magisque illuminatum in Ecclesia fuit, eo tempore, quo providentia collegisse videtur præstantissimos Doctores, atque ad maximum pertulisse iustitiam Sanctam Christianæ Religionis Doctrinam, Augustinus habitus fuit tanquam miraculum scientie, & universale oraculum Ecclesie; appellatus fuit Doctor Doctorum, inextinguibile celestis sapientie fons; & omnes profiterentur, neminem scire posse, quod Augustinus ignorat, & Augustinum ignorare non posse, quod alii scire debent. Subsequentia secula omnia illi honores eisdem deulere, indeque laudibus celebraverunt. Ecclesia recepit opera illius, tanquam præfatum hereditatem, ac inextinguibilem thesaurum; omnes Occidentis Patres inde hauserunt Christianam veritatem elucidationem, & celeberrimi Scholæ nostræ Magistri, Discipuli fuerunt magni Augustini; sensus illius secuti sunt, doctrina illius repleti sunt, & ex hoc fonte adeo puro, atque uberi Galeis scientie palustrerunt, certissimaque cogitationes accepterunt. *Sententia Sapientis, quæ de humilitate, & fidei seu vite præfatione. (Ecclesi. 22.) Veritas, & Amicus S. Augustini fuit, quodammodo Ecclesia: Oraculum, & Arbitrator Consiliorum, tamen ille se ipsum coram Deo extulit, & profunde humiliat coram hominibus. Hoc palam ostendit, Dominus, auctoritate Crucis tue, tugue gratiæ potentiam, Miram non est videre spiritus infirmos, & prostratos se se humilitate coram Deo: Virtus hæc non est diff. illi illis; Quod autem spiritus sublimis Augustini, has omnes abiecit cogitationes, quas scientia sua illi inpiravit, hoc sane Dei ostendit imperium. Ad quid igitur proderent Sancto hule omnia fulgentia lumina, nisi ut humilitatis lux offerant sacrificium, ut omnia in ipso moriantur, ne reviviscant in Deo, ne vel minimus quidem gloriæ radius in illius spiritum resiliat, quapropter nulla oblectationis capiat illecebra, sed ut omnia in Dei gloriam cedant: *Sicut tenebra eius, ita & lumen eius. (Ps. 138.)* Humilitatis lux tenebra parit tamen luminibus gloriæ lux. Videre mihi videor obsecram virtutem hanc semper vigilantem, ut in omnibus, & per omnia seculi lumina sua, quacumque ex parte profunderent: ita ut dii possit de gratia in Augustino, quod Job ait de potentia Dei in rerum natura. Concludit Deus hæc quasi sub sigillo, neque illis lucere permittit, nisi qua Caelum spectant. Deas ita per gratiam abscondit eximia Augustini lumina sub signo humilitatis. Nihil illo fulgentius vult prædicat, & docet, cum autem confundit hereticos, tunc magis Dei gloriam manifestat: sed nihil humilior est, quam Augustinus in se ipso: Revocat in mentem præterita flagitia sua, ne inanis gloriæ impressionibus intumescat. Videre quodam sit gratiæ adventum: ut luminibus mentis Augustini, ut eadem ipsius lumina abscondat. Multos ediderat libros, qui gloriæ illius poterant infervere, tum ipso adhibere, tum cum e vivitio numero migrasset, sed ut semper humiliaret, & gloriam quam ex aliis percipere potuisset, immunitatem hæreticis, alium elocubaretur est: librum videlicet retractationum suarum, ubi factus operum suorum censor, detegit in propriis luminibus maculas, quas alii in ipso admittantur. *Abrenuntio.**

Hic vobis exhibere possem Augustinum, cum Divina Spiritus motu licet invitatus, & fatus lacrimarum imbre deus, sui lumem exprobans indignitatem in sacerdotum alium relatus est. Verebatur enim ne hic divine effectus esset iustitiae in peccatorum suorum, potiusquam effectus Providentiae, ut eum ad tantum evehere ministerium. J. C. sacerdotium ingressus licet f. entissimus, atque Doctissimus, majore enim patre, ac terrore ad illos accedit, quam illi, qui sine ulla cognitione, & apparata ad terribile hoc munus accedant. Illam vobis possem ostendere, cum evocatus

ad dispensationem verbi, & Sacramentorum Filii Dei, impetrabat misericordiam, iustitiam, & caritatem Antistitis sui ad obtinendum tempus, quo per otium in silentio, ac solitudine meditaretur mysteria in se populo explicanda. Quam hoc in loco eorum cogitatio erit, qui inani, ac imprudenti cupiditate eundem, ante opportunitatem tempus ferre in Evangelicis functionibus profuerunt, ac festinant distribuere animabus etiam, quam nondum fatis digerere valuerunt, & qui carentes Scripturarum intelligentia, & orationis usu, negotium suscipiunt de Deo loquentes, necquam illum in solitudine audiverint? Possent vobis S. Augustinum proponere honores, ac dignitates perhorrescentem, procedente rebus ab Ecclesia, ubi Episcopatus Cathedra vacua erat, ac contentem instar terminalis farinæ has dignitates, quæ tanquam mundana gloria ducuntur, quæ infinita cum aviditate quærentur, quæ tanquam meritorum præmia expectantur, quæ tanquam diutina patientia fructus exiguntur, ad quæ adquirenda nullis sumptibus, vigiliis, laboribus paritur, quæ sepe etiam per las, ac neas, per turpia, & indigna facta acquiruntur. Hæc immodica ambitio non ardebat Augustino; omnibus in locis, temporibusque nihil intentatum reliquit, nullam non movit lapidem, ut a suo capite averteret onera, quæ illi omnino suam imbecillitatem superare videbantur. *Flebilis.*

Superbia venenata est, quod vix separari potest a scientia, tunc vero præferim cum scientia hac publicis excipitur plurius, ac secretum testimonium, quod clam sibi quique perhibet, alienis laudibus confirmatur. Humilitas tamen Sancti Augustini major fuit, quam admirabilis esset illius scientia. Prohibere non potest quominus illum circum undique spari gloria; omnes illum norant, & ubique exauditur confusio vocum clamantium, Augustinum esse moralium omnium humillimum. In omnibus difficultatibus ad illum confugit: & quo duplex sententia humana dicitur in mentem, expectatur, donec quo vergat ille, innotescat, ut omnes illius sentium tanquam veritatum amplexantur. Imperatores honori sibi vertunt illum consulere. Concilia illum advocant in cæcis suis; ipsi etiam Summi Pontifices inquirunt, sensus illius Ecclesie sensus esse. Hæretici licet infensissimi, meritis illius laudes negare non possunt; sed ille ipsas etiam aquilinas laudes tanquam meras, & periculosas rejicit attentiones; & ad prævertendam nominis sui celebratam, quam præclarè ejusdem actionis illi promerentur, ait, Deum semper humilioribus uti instrumentis, ut in maxima operum miracula. Superbia motus extrudit, præteritæ vitæ flagitia animo reprensens. Si reprehenderit, alienis monitiones æqui, bonique facit, & non patienter solum, sed & alacriter excipit. Alienorum operum modestus, suorum inextinguibilis judex, neque pudet illum palam canere palinodiam. Omnes enim illius cognitiones eo tendunt, ut hæc trita in proximo redigantur, ut Deus ardentius ametur, ut quilibet se ipsum contentat, ut major cum zelo proximo ferviat. Ubi velut Ecclesie Oraculum consulitur; fatetur, fessenta esse, quæ illius cognitionem excedunt, & quæ Deus relevavit in Cælo perfectis, in terra vero perfectioribus suis. Hi sunt vere scientie characteres; superbia quippe apud veros sapientes non ingreditur; hoc incipientis tantum est scientia, vel que iudicio solido, & rationabilis spiritu nequaquam fulcitur. *Est Specimine Orationum Panegyricarum.*

Ethnicorum Philosophorum scientia esse potius debet humilitationis causa, quam gloriæ, quandoquidem in vana, ac sterili speculatione consistebat, quæ non nisi secreta in eorum animis alebatur superbia. Sape sententias suas actionibus dedecorabat, si externa vite ipsorum læges leges conformis videbatur, penitiora cordis erant abnormia, atque tumor superbia ipsorum scientia illos constituat infra indoctos, quos illi despiciant. S. Augustini scientia longe fuit alia; æque humilissimæ, ac prædica. Incomparabilis iste doctor ævi sui lumen erat, & adhuc est nostri. Dum viveret, fuit gravissimum hæreticorum flagellum, & ad hanc quoque diem fulgidissimum Ecclesie lumen habebat. Disputationibus prædica, de cathedris tonat, in Conciliis decedit, ac semper habebat Maximus Religionis Magister: Sed labores eius cognitiones ejusdem æquarunt, & humilitas illius fuit etiam magis profunda, quam zelus illius fuerit indefessus. Sed quatenus infirmis vocibus, finitique locutionibus adornare potuit virtutum tabulam, quam tam solida sunt coram Deo, quam coram hominibus residentes? Hoc sane factum difficillimum est. *Abrenuntio.*

Hæc perfecta cognitio, quam de peccati nequitia Deus habebat, effectus ut excogitaret rationem antea inauditam, retractandi crimina sua per confessionem aque exactam, ac publicam, quam relinquere voluit polteritati tanquam æternam penitentiam sua monumentum. Augustinus eo tempore, quo jam confectus fuerat crimum suorum veniam, quo ille mundo aperire non poterat, circa nominis sui detrimentum illa mundo universo confatur. Quam longe abestis ab hoc generoso conatu-vos, qui ubi peccata vestra concolat, debetis revocantes pudorem illum, quem peccibus concolatis, dum committitis illa, tanto rubore sustulimini ea narraturis, quantam præ vobis videlicet impudentiam ea patratu? Lex que vos jubet ea reclusis sacerdoti, eo ipso temporis momento, que audit, obliviscunt, vobis non ferenda videtur; & Dei, Angolorum, Sanctorum totiusque Cali conspectus retine-

Humilitas Augustini

Argumentum est

Profunda Augustini ex retractationibus eius apparet.

Ethnicorum

Humilitas Augustini

retinere non valet. Cur cessatis, & non statim adhaeritis Deo, cuius iustitia præfata vos æternis igitibus potest addicere, ubi illum læcessitis, nisi agitis penitentiam? Augustinus longe alius sensus animo fovebat. Satis non esse sibi ratus palam sensus crimina confiteri, scriptis illa; vult ea omnibus futuris temporibus innotescere; sui utitur eloquentia, ut memotiam scelorum suorum faciat immortalæ, ita ut si mundus non esset omnino periturus, totius æternitatis (partio) hingeret, Augustinum indignum fuisse peccatorem, & hoc ab eodem quæri posset Augustino. Potuisset ille Confessionibus suis aliam faciem appingere semet accusans, se se exulare potuisset, & Confessionum suarum texere apologiam. Sed e contra quamvis parum spectetur simplicitas, quæ ipsas etiam levissimas noxas proferit iis circumstantiis convertitis, quæ illarum augere plaudunt pravitatem; facile videre est illum sola humilitate etiam loquentem induci. Quomodo sibi circum undique possunt sentiebatur, & conscientia sua illi tot crimina exprobrabat, se ipsum tot elogis indignum existimans, voluit laudes ipsas prævertere humiliter futuris faculis peccata sua confutendo. *Abrenuntio.*

Quid mirum, si dum ipsi tanta cura moror, ac mentium nostrarum errores contemimus, S. Augustinum voluerit suos univèrse terræ per volumina ad idem opera compo-sita innotescere? Si per confessiones, ac retractationes suas univèrse polteritati notum facere voluerit, neque vitam suam labor, nec mentem suam erroribus caruisse? Sed, o iniquis sanctitate Vir, licet ingenio tua fuerit humilitas, ut te coram hominibus demitteres, permittit Deus, ne illa operum suorum consequeretur. Non sine impore videmus admirabilia hæc Christianæ virtutis opera, & non ideo minoris facimus hæc incomparabilia nature, & gratiæ opera, quæ mentem nostram locupletantur. Nihil abscindimus de estimatione, quam existimus virtutibus tuis debemus, & veneramus, atque fœderis magis hæc heretica humilitatis trophæa. *Verus.*

Ex quodam Sancti Doctoris huius opere videmus, illum sibi crexisset tribunal contra se ipsum ubi tanquam severus Judex semet excussit, & publica, rigidaque censura damnavit quidquid in operibus suis fallium, aut vitiosum imprudens calamo excidisset. Hæc illos vanos, & inflexibiles homines appello, qui tanquam palinodiam canunt, qui tanquam corrigant, quod fœmæ carnis illiverunt, qui vellent juxta præteritæ locutionem omnes sensus suos in adamantinis tabulis exarare, ut indelubiles essent, æternæque; & qui ut mentem abiecit semet ad examina vocandi, sibi quæ autem curam videndi ea, quæ ignoraverunt: operum suorum idololatriæ sibi errarem auferri nolunt, neque vim habent se retractandi. *Flebilis.*

Augustinus serio secum repantans peccata sua, non poterat satis dolere ab annis præteritis, quos in erroribus, flagitiis operum confumpserat. Non inveniebat vocabula satis significantia, ut Deo significaret, quanto moreore confeceretur, eo quod non semper illum dilexerat. Cor illius licet tenerum, & magno ardore succensum, sufficere non poterat amaritudini lux conditionis. Erumpebat identidem in sensus penitentia, in impetus amoris, in lacrimas. Hæc, Domine excumbat per cæcus eram, ubi Majestatem tuam tot iniquitatibus læcesseram? Quæ faciebam, quam viam sequebar, cum te non diligebam? Quam sancta illecebra me fœcibat, cum me penitus abredam amori rerum creatarum, qui cogitarem de te? Ut perdidit Caim fugiebam facie tua, ut tuis alienis delirerem. Tunc lacrimæ ex illius oculis fluentes, & suppiria ex corde exhalantia, linguam illius innotabant, & cumque in silentio continebant profus immobiliter, & tanquam sepulchrum in dolore, utque dum ab aliquo excitaretur. *Est Specimine Orationum Panegyricarum.*

Magnis muneribus satis dignus erat Augustinus; sciebat enim illos constantiter rejicere. Audacter ingredi poterat in quod Cælitus addecebat, sequi vocem Dei, neque Ecclesie detractare opem, quæ indigebat, & quam ab eodem petebat. Ut plurimum ita se habet res, ut quibus plus timoris est, & minus securitatis in Ecclesie dignitatem recipiendis, fere in eisdem exercendis majorem vim, atque constantiam præ se ferant; seu quod Deus semper remuneret Christianam humilitatem majoribus donis, atque gratiæ suæ vires adjiciat, cum de virtutibus nostris ipsi diffidimus; seu quod quis magis conceptus, quem animis suis imbibebunt de sanctis hinc dignitatibus, efficit, ut earum pondus extimescant, ita eadem cogitatio efficit, ut omnes vires suas colligant, & ingenium virtutum suarum in illis cum honore sustineant. Magni Antistitis nostri exemplum est illustre huius amadiversionis argumentum. Episcopatum adit, non tanquam cum viâ statum, ubi licet per otium in fruimodis & honoribus, quos secum adfert; sed tanquam in aciem statum militiæ, & belli, ubi inevitabilis urget necessitas laboris, & assidue exercitacionis, ad animarum salutem, & generale bonum Ecclesie procurandum. Videte quoniam ardore lete gerat, & cogitate, utrum effectus & motus præclarus illius ignis, quo flagrat cor Augustini, digni sint puritate, & ardore, quem in illo deprehendimus. *Verus.*

Magnus Apollolus S. Paulus in Epistolis suis nobis proponit perfecti Præfatis imaginem; sed eandem ad vivum nobis in vita sua præfatis Augustinus. Hic Prototypus admirabilis est in Scripturis Apolloli; sed exemplum non minus spectuolus, & minus admirabile in S. Augustini vita retulit. *Hæretic. Paneg. Tom. II.*

Dolores quibus Sanctus hic excelsioris visus fuerit ma. 19.

Humilitas Augustini

get. Apollolus exhibet nobis Episcopum tanquam viventem imaginem filii Dei in terris; tanquam illius Vicarium. Procuratorem, Legatum ad gloriæ divine, humanæ salutis negotium pertractandum; & talem, qui debet etiam gerere omnium virtutum characterem, non autem illum demaxat potentia suæ super animas. Vult autem hunc esse prudentem, sobrium, patientem, castum, mitem, generosum, caritate referentem; denique omnibus virtutibus ornatum, & ab omnibus vitiis immunem. Sed virtutes hæc nequaquam in gradu mediocri, & communi mediocritate esse debent, sed fortes, vivide, heroica, supra naturæ vires, & commune humane imbecillitatis caprum elevata. Rarum profecto est, ut Episcopus digne tantam hanc repleat ideam, eaque omnia possideat, quæ ab Apollolo requiruntur, atque paucissimi in omnibus Ecclesie sæculis inveniuntur, qui insigniti fuerint tot, ac tam perspicuis dotibus, quibus magnus hic notus Episcopus refulsit. Habuit ille cor penitus ardens hoc igne, qui maxime decet Antistitem; zelum habuit ferventem pro gloria Domini sui; nullum eum deterruit difficultates, aut pericula, quibus trene se obiecit, tunc præcipue cum sibi ab Ecclesie inimicis imminerent. Constanti rostitere novit omnibus inferni viribus, univèrse hominum nequitia, & rabidique Damonum furor. *Idem.*

Magna hic Episcopus ostendit zelum suum in disputationibus, assidueque collationibus, quas cum hereticis habuit. Nondum Sacerdos erat, cum Romæ disputavit contra caput Manichæorum, Fortunatum, quem convicit; & cumque illum eo redegerit, ut confitentem illi esset, se nihil haberet, quod reponeret, cogit illum loco cedere, & abire Roma. Hæc victoria viam illi ad alteram referendam aperuit. Felix enim homo audax, sibi quæ præfides reparare volens injuriam, quam illius secta pertulerat in Fortunati lapsa, Romam convenit Augustinum hunc in certamen provocatum. Duo bus integris diebus disputatio viguit, fuit quorum finem Felix abiecit arma, & non convictus, sed etiam conversus fuit, ita ut elata voce dixerit se velle esse filium Ecclesie, & S. Augustinus auctor fuit, ut ille palam fidem profiteretur. Describi possent pugna ab hoc Sancto Doctore contra Donatistas felici eventu toties pugnatæ non sine celestibus benedictionibus, & referre, Augustinum milles periclitatum fuisse vitæ, & martyrii occasionem inquisivisse persequendo, & confutendo fœderis Circumcellianos, qui replebant Africam monumentis crudelitatis suæ. Catholicos omnes, qui in manus eorum incidere nulla sexus, vel ætatis ratione habita interfecissent. Nollet autem Sanctus nonne quatenus invictus Gratia Doctor affulsit in generali illa, celeberrimaque collatione, habita Carthagine jussu Imperatoris Honorii coram Marcello Tribuno, cum verba faciens pro Episcopis Catholicis confudit centum, & quinquaginta Donatistas Episcopos, quorum plerique sub disputationis exitum ad Ecclesiam suam reversi sunt, & alii qui mordicus erroribus suis adhaerebant, in exilium abire jussi sunt; cum interim populi quibus errorem Augustinus ademerat cum gaudio doctrinam illius, hoc est Ecclesie Romane fidem amplexi sunt. *P. Tertius.*

Illustriores, insignioreque triumphos, quos per S. Augustinum gratia reulerit, illi sane fuerit quo de apostolico, & crudelissimo illius hoste Pelagio hæretico, omnibusque peccatis ejus reportati sunt. S. Doctore nollet decem interrefellendos errores gratiæ Salvatoris contumeliosos, quos hic miser ubique ferebat; & hæc est communis eruditiorum sententia, si S. Augustinus in aliis disputationibus omnes adversarios suos superavit, in hac se ipsum superavisse. *Idem.*

Pelagium monstrum illud, quod tot excivit turbas in Ecclesia, homo erat superbus, se ipso plenus, satis præfides, mobilis in fide, erga Salvatorem, ejusque gratiam ingratus; sua libertatis zelotes; aptus ad hominum captandam benevolentiam, assentandam eorum ambitioni, ac philantia; satis infirmus, ut in errorem laberetur, satis audax, ut illum tueretur, satique subdolos, ut alios in eundem alliceret. Talis, & adhuc periculosior erat Pelagius in Regno Salvatoris. Religiosa professio, quam fuerat amplexus, sanctitatis fama quam sibi comparaverat, austeritas vite quam adhaerebat, necessitudo cum plerisque Sanctis viri æculi sui, locum illi fecerant ferendi errorem suum antequam quisquam ausus esset de illo suspitionem ingerere: & vite innocentia palancum puritate fidei, ac doctrinæ confidente, adeo belle virum suum diluit, quia difficile erat, ut evitaretur, quia non facile erat, ut cognosceretur. Negabat originale peccatum, & docebat gratiam a meritis nostris pendere. Aferbat hominem sibi sufficere, & in se habere facultatem bonum æque, ac malum operandi: rationem unice per se accerrimus vite tentationibus resistere posse: sicuti in voluntate non deerat de bono in malum lapsus, in eadem voluntate adeo reditus quodam de bono in malum: animæ nostræ electionem tantum faciebam esse, ac semet determinare debere: voluntates nostras esse bonarum actionum nostrarum principia, & nos esse principia bonarum voluntatum nostrarum; denique adesse in animabus nostris thesaurum innocentia, & ut ita dicam naturalem iustitiam, quæ omnibus facultatibus nostris præfatis, quæ fuerit bonum a malo, quæ in nobis bona parit desideria, & quæ secundum regulas naturalis conscientia: bonas probat actiones, & malas redarguit. Perditus hic homo in eorum mentibus, quos volebat corrumpere, in antecessum repe-

Quædammodum S. Augustinus testis est zelum suum contra hæreticos, & post mortem suam.

Ingenis gloria de Pelagio infestore se daturus reata.

Character hæreticæ Pelagii.

rebat semina corruptionis. Doctrina ipsius probatur per Philosophiam, quae pati non potest jacturam a nobis factam libertatis operandi bonum virtutis propositi & confirmabat per sapientiam humanam mentis, quae vult penes nos esse nonne salutis arbitrium, illius principia insculpta erant in hominum cordibus, ubi natura corrupta rem suam turbabat; & si Tertullianus olim dixit nos omnes hereticos nasci, quia tenebrae erroris effuse sunt in naturam, melius etiam dici potest, nos omnes nasci Pelagianos, quia primum peccatum nobis quemadmodum in hereditatem reliquit spiritum sapientiae, amorem nostrumque victoriam, desiderium summæ libertatis, & in propriis virtutibus confidentiam, *Fleebius.*

Quis autem Pelagius in motibus, verecundior atque modestior ore, cautior in verbis, religiosior, ac Dei observantior in epistolis, callidior in responsis, versatior in verbis, & promptior ad illa inspicim quidem, in orthodoxum sensum detorquenda? Quis vir magis compositus in omnibus autem suæ motibus, quis magis attentus ad mortificandas sine indulgentia suas cupiditates, quas quibusdam in occasionibus suscipiebat durissime, nisi ignavae alienationis, ut suam temperamentum alieno subiciens, alios alliceret ut per honestæ gratitudinis sensum doctrinæ ipsius sese accommodarent; modo se convertens ad doctissimos viros, quibus tanquam dubia fidei obortientia proponebat validissimas rationes, quibus hæc enim confirmabat assensu hujusmodi difficultatibus, quarum explanationem ab eisdem petebat, tentabat illos, ut videret, utrum eos in partes suas posset pertrahere; & modo (quod illi exprobat S. Hieronymus) sine furo discipulis suis hæresim detegens, illam parabolis, & æquivocis locutionibus involvebat, cum palam loquebatur; ut si opinio sua aliquibus displiceret, diceret posset, hanc opinio suam esse, quam eorum sententiam, quo ad eam calide eraderat: *Ut quibus videretur diffidere, non fuisse, sed aliam esse ostenderet.* Huius negotii desilio, & hæresis huius condemnatio erat nihilominus gravissima necessitas, per hanc enim solidissima Religio, & Moralis disciplina fundamenta hinc hinc abscidit; per hanc virtutem, & infinita Salvatoris merita ad nihilum redigebat, per hanc Mediatoris gratia, eisdem activitatis labores, nonnulla erant; felix ingenium, recta institutio, prima virtutum semina, legis cognitio, cordis & spiritus rectitudo; ad summum peccatorum remissio, & imitatio vite J. C. omnem humanæ salutis economiam constituant. Nihil tamen adeo æquivocum in hujus Hæresarchæ subreptis, ambagibusque latebat, quod S. Augustinus non subodoratus fuerit, & utinam perit nihil adeo involutum implicitumque, quod non enodaverit, & explicaverit; nihil tam libelle ac venustum, cuius illusionem non patefecerit; nihil in speciem adeo aptum ad hominem excitandum, ut per se ad virtutis proximum impelleret, cuius luculentissimas illusiones S. Doctor non profertur in medium, vel quia nimis tribuebat homini peccatori, & redempto, vel quia Omnipotens Mediatoris gratiam sperber libertati subiebat. *Ex Elogio Hieronymi.*

Ingenium temperantia, et cetera.

Ratio, quæ S. Augustinum impulit, ut tanta vi necessitatem omniumque gratia liberaret assereret, & de agris...

S. Augustinus præferit gloriam acceptam referenda est victoria de hære...

tribuenda est, quam tamen non sit violenta; voluntati ipsi bantur est quieti, quæ conca non sit; ita bene pati jura terentis sunt adferenda, ut Deo detur, quod Dei est, & non auferatur homini, quod Deus illi reliquit. Hæc de causa S. Paulus dicebat: *O altitudo divitiarum sapientie & scientie Dei!* Sed si altitudo hæc dimitti potest, si hæc detegit possunt divitiæ, si hæc scientia investigari potest, ad Augustinum sane vestigabitur, non quidem vi mentis suæ, sed luminibus Spiritus sancti, pro quo veritatem propagat, & cuius ope docet, & exercet humilitatem. *Fleebius.*

Neque credendum est, pugnās, atque vicissitudines S. Augustini nullis stetit fumpibus, vigiliis, curis, scriptis; & illum extitisse ex numero eorum, qui pacifice referunt triumphos, & sine discrimine vincunt: quis enim dicere poterit calumnias & convicia, quæ illi perferenda fuerunt five a pravis fidelibus, five ab Ethnicis, five ab hæreticis, qui in partes, variatæ sententias abeunt, tamen unanimes, ac pene confolato consensu ad ejus interitum, tanquam communi hostem conjuraverunt? Episcopi Donatistæ in illum sediciosos excitant populos, & omnium scelerum amplissimum illi remissionem pollicentur, qui huic vitam absterunt. Circumcelliani cum secus viæ opperiantur, ut latronum more in illum graferent, & inigne se Deo sacrificium facere arbitrantur, effundendo sanguinem illum, qui lectam coram everterat; quod nefas execrabile percellent, nisi peculiariter providentis consilio illos, quo ipsi ducuntur abire, feliciter aborsisset. Julianus, & Collecti, atque Pelagii fautores, illum infinitis propemodum libellis, fatyricque profuderunt, sed hunc rabiei, & indignationis eorum effectum eo modo Sanctissimus Doctor intuitus est, quo viros vulnere sua post relata de hostibus victoriam intuentur; videlicet tanquam suæ virtutis insignia, & triumphorum suorum causas, hoc præter propter in sensu illi S. Hieronymus scribit: *Carthagini te condidit nonnulla vitæ fidei venerunt, atque suspicium. Omnes hæretici detestantur; qui gloria tua cumulus est, Auditor Sermonum in omnia argumenta.*

Quæritur quæ sit laboris in obsequio, rebusque sollicitudinis.

Quæritur quæ sit laboris in obsequio, rebusque sollicitudinis.

Zelus illius tanta cum gravitate, & stabilitate erat, ut non...

Laboris etiam pro universali Ecclesia, unde nihil propter gregem curam imminuit.

eademque concionatorem audire. Mihi autem æquissimum etiam videretur desiderium cernere S. Augustinum cum hæreticis manum conferentem, & audire fideles, validasque argumentationes, quibus in Carthaginiensi, & Milanensi Concilio utebatur, ut de mendaciis omnibus, omnibusque hæreticorum erroribus triumpharet Ecclesia. Hæc tamen felicitate quodammodo fruimur; quoadquodam dicere possumus singulis adhuc diebus in Catholicorum persona disputare, atque prædicare. Prædicat peros Prædicatorem omnium; docet in Doctorem omnium Cathedris, quoniam nobis in suis scriptis reliquit in exhaustum luminis, & doctrinæ fontem, qui æternam ad gratiæ patrocinium profuturus est. Ex hac integra Bibliotheca, quam sapiens ille calamus conscripsit, hauterunt Summi Pontifices oracula sua, Concilia suos Canones, Theologi lumina sua, & Concionatores solidam doctrinam, quam suis auditoribus tradunt. Hinc concilite, utrum Cardinalis Petrus Damiani jure illum appellaverit *Ecclésiæ linguam*, & utrum Concilia jure illi communicaverint nomen, quod S. Paulo tribuitur, quod *Magnificum gratiæ deservit appellatum. P. Tæxier.*

Ex Episcopo, ut sit verus servus ille fidelis, quem constituit Dominus super familiam suam, tria exigit Deus. 1. Tenentam pietatem, quæ illum cum Deo conjungens illi medium tribuit, non conservandi solum, verum etiam augendi, & confirmandi optimas qualitates, quibus oravit illum Deus, ut rite omnibus Apostolicis muneribus perfunderetur: 2. Sollicitam caritatem, ardentemque zelum pro grege sibi divinitus credito, quidquid bene cesserit, per quam cum Deo referat acceptum, quidquid bene cesserit, nihil inde sibi gloria vindicandis. At omnes illi virtutes in S. Augustino reperitur, ut omnibus suis muneribus perfunderetur. Adeo tenebra fuit ejus pietas, ut prætoris ut plurimum nobis exhibeat illam manu tenentem cor amore accensum, & inflammatum. Sufficit legere opera illius, ut liquet, & singula ejus verba totidem esse scintillas, ac flammam ex ardenti illo incendio profectas quod caritas in illius corde succendit. Audite illum loquentem: O Domine, inquit in Manuali, anima mea amori tuo proflua devota non respicit nisi pro te, & non adspicit nisi ad te. Nihil facit illi, nisi de te loquatur, vel audiat loquentes de te. Unicum votum illius argumentum est gloriam tuam procurare. Quod ad illius pertinet humilitatem, & sollicitas curas, quibus gregi suo semper consuluit, satis locuti sumus variis in locis elogii sui. *P. Tæxier.*

Omnes Ecclesiæ historias legitis, omnia percurrite sæcula, ad examen insigniora facta revocate, nullibi reperitis hominicum, in quem natura plures dotes contulerit ad divinum Episcopatus officium majori cum laude sustinendum, & qui illis magnificentissimis in rebus præclare getis protulerit. Scimus quæ oraculifera, & maxima Athanasii, Chrylologi, Ambrosii, Gregorii, Cyrilli, alique plurimis Christianæ Religionis luminibus accenderant; & abicit, quod hoc in loco quidquam diminueret audeamus de benedictionibus, laudibusque immortalibus, ut incomparrabilis id genus virtus debeat; verum dicere possumus, hos omnes simul non profragare tot hæreses, non tot fastidiosa mala, non tot labores, ac molestias pro fidei integritate, & paritate morum Christianæ Religionis passos fuisse, quot magnus August. *Verius.*

Scio equidem non omnes, ut S. Augustinus, posse in aciem descendere cum Hæreticis, hæresibusque profragare, non omnes fortiores ingenium fuisse, & alacros magis hujus Doctoris Scientiam, ad doctrinæ luminibus Ecclesiæ æque valeant illustrare: verum licet omnibus hoc facere, virtutum suarum luminibus, facilitate, necnon vigilia victoriam suorum: quoadquidem ex D. Ambrosii sententia Ecclesia nullam habet illustrius, & æquius triumphum argumentum, quam in peccatorum conversione: *De me in celo, de me in terra triumphus agitur.* Profecto nullus est peccator, qui gratiæ precantiam intuitus in S. Augustini conversione debeat de suis cupiditatibus desperare juveniam: Si enim hic homo in impudicitatis proccaciam juvenis immerfus, potuit pravorum

habituum suorum ardentissimos nexu infringere; vitam, naturamque mutare, & in infamem sanctitate vitam converti; quam ipsi præterere poterimus causam, nisi pro virili parte omnes ætatis, indultæque nervos contenderimus, ut de misero, in quo versamur statu, emergamus? Elio; & fumus infirmi, violenta sunt cupiditates nostræ, fortibus vinculis prohibemur: verum nonne cum gratiæ subsidio possumus æque, ac ille vinculi ipsa perumpere, ac de ipsis infirmitatibus triumphare? Elio; Deus non semper eadem cum omnibus utitur misericordia: sed ne quælo amittamus momenta gratiæ, quæ nobis offertur; neque enim illius misericordiam fatigatur usquam, neque nos justitiæ suæ rigoribus derelinquit. *Author Sermonum in omnia argumenta.*

Quoadquidem testatur Scriptura futurum ut qui multos eraderint, entes in gloria tanquam sydera in perpetuas æternitates: si minus hoc nobis facere licebit, ut magnus iste Sanctus operatus est, scientia, & voluminibus suis, hoc tamen facere possumus alio modo, qui non est minus effectus, videlicet bono exemplo, & actionibus nostris. Hoc pacto esse possumus Doctores, Prædicatores, Apostoli; immo & Evangeliciæ vivitæ, ac totidem filii Dei Procuratores. Hæc faciunt Sanctimonialia, quæ Sancti hujus Ordinem, Regularum sequuntur, quæ per vitæ innocentiam, unionem cum Deo, & caritatis opera, quæ ab illis quotidie exerceri videmus, sublimem Cæli scientiam nos docent, & quemadmodum perfecte hæc in re SS. Initiatorum sui imitantur exemplum; sunt exemplaria, quæ S. hic generatim omnibus, & cuique singillatim in suo statu propoluit, ut imitati sanctorum haram Virginum virtutes simul, & S. Augustini virtutes imitarentur, & meritorum illius fieremus participes, *Idem.*

Ecclesiastica nos docet Historia, sicut S. Basilii a Deo fuit delectus pro instituto Religioso statu in Asia, & S. Benedicti in Europa, ita S. Augustinum delectum fuisse veluti primum Patriarcham, & Religiosorum institutorem in Africa. Condidit simul in Hyponensi civitate duo Monasteria, alterum Canonico-rum Regularium, Eremitarum alterum, ac deinceps Quadragesimæ, & ultra Religiosorum ordines sub hæc regula militavit. Deus enim adeo mirabiliter tribuit Ordini S. Augustini fecunditatem, ut eo adhuc vivente in Africam sese effuderit universam. In Ægypto, atque in Ethiopia adeo crevit, ut infinitum propemodum Monasteriorum numerum possideret; & S. August. *(Sermon 27.) ad Fratres in Eremo.* ipse testatur, se hoc habuisse solatium videndi Africam totam ita repletam Religiosis suis, ut nulla ferme civitas esset, vel oppidum, ubi non esset aliquod Cenobium, in quo non centum, aut ducenti Religiosi orationi vacarent. Anno post illius mortem primo ejus Ordo in Italiam, & Angliam navigavit, non secus ac in alia Regna quamplurima. Eo tempore omnes ferme, qui ad Sacerdotium vocabantur, & evehebantur ad Episcopatum, ex Religiosis S. Augustini domibus assuebantur. Illud vero Sancto huic longe honorificentius est, & magis ostendit illum sanctitatem perennasse in subsequencia post mortem suam sæcula, hoc est, quod juxta Eruditorem hominum fidem ex Ordine censentur sexdecim mille, ducentique Beati, qui Ecclesiæ auctoritate in Sanctorum alio descripti sunt. Neque est, quod hic numerus nobis cieat stuporem, quoadquidem Ecclesiastica nos docet Historia post anno circiter quinquaginta ad obitu S. Augustini, cum Vandalis, & Gothi, qui erant Ariani, totam Africam inundassent, bis mille, & quingentes Religiosos ex Sancti Augustini familia martyrum subsidie pro fidei defensione, atque ex horum numero septem illustres Martyres, qui crucifixi fuerunt, quorum meminit Romanum Martyrologium. Generosus ille gratiæ propagator mortuos tanquam in hereditatem filii sui legavit hæc constantiam, & fidem, quæ hæreticorum conatibus resisterent; quemadmodum ejusdem ordinis Religiosi testantur, qui postquam Arianismum in Africa profligant, & S. Gregorio teste, in Italiam ad plures impugnandos hæreticos accesserunt. *P. Tæxier.*

Ornamentum & bonum, quod S. Augustinus instituit, præter præteravit Ecclesiæ.

grædies hinc suis.

S. Augustinus præferit gloriam acceptam referenda est victoria de hære...

In Ecclesiastica non videmus, quæm pulcherrimos hæreticos occidit, & extendendi gratias, & labores magnos S. Augustinus.

Quæ in re S. Augustinus imitari volumus?